

Tomáš Chrobák je jedním z padesáti finalistů soutěže o nejlepšího učitele světa. „Zažíváme bezprecedentní kapacitu“

Rodiče nemají mentální kapacitu

Před pár dny se jako první Čech v historii umístil v soutěži Global Teacher Prize v padesátce nejlepších učitelů světa. Deník N Tomáše Chrobáka požádal, aby poradil učitelům i rodičům, jak v situaci nedobrovolného domácího vzdělávání fungovat. Rodiče nemají suplovat učitele – a učitelé je nemají zahlcovat seznamy úkolů. „Dítě je v pasti a rodič je taky v pasti. A do toho jim ty pasti vytváříme ještě my učitelé. To je úplná blbost,“ říká Chrobák. Jedna z jeho rad přitom zní: Chce teď vaše dítě začít hrát na kytaru? Sežeňte mu ji, kdekoli. Žáci teď podle Chrobáka mají šanci se rozkoukat a zjistit, co je vlastně baví a kterým směrem v životě jít.

Současnou situaci považujete za velkou příležitost pro školství. Jak to myslíte?

Jako příležitost to vnímám třeba v digitalizaci. Skokově se to posouvá. Žáci i učitelé se tomu musí přizpůsobit, i kdyby nechtěli. Druhá věc – včera jsem měl Skype se svými žáky a cítím, jak stále vzrůstá počet dětí, které už se chtějí vrátit do školy. Zpravidla to chtějí kvůli spolužákům, ale už i kvůli některým učitelům a kvůli předmětům, které je zajímají. Už asi polovina z nich mi řekla, že by chtěli zpátky.

Asi se shodneme, že hodně záleží právě na konkrétním učiteli.

Vždycky si stojím za tím, že každý předmět je neskutečně zajímavý, ale jde o to, jak se podá. Učitel je nenahraditelný. To mi nikdo nevymluví.

Když zmiňujete digitalizaci ve školství, zajímalo by mě, jestli to spíš nepovede k vyčištění učitelského stavu. Četla jsem mailovou korespondenci mezi rodiči a učitelkou ze Základní školy v Čerčanech. Paní učitelka napsala, že rozhodně nepovede výuku online, protože někteří rodiče si ani neumí zapnout Skype. Výuka tam probíhá tak, že učitelka pošle seznam úkolů. A bez zpětné vazby. Tak si říkám, jestli na to nekoukáte příliš idealisticky.

To je ale problém v těch učitelích. **No právě.**

My máme vést žáky k flexibilitě, ke schopnosti celý život se učit. A k tomu, aby se dokázali přizpůsobit novým podmínkám. Prožíváme neskutečnou změnu, všichni musíme změnit své návyky. A pokud to nezvládne učitel s tím, že si nenechá od vnuka vysvětlit, jak se Skype používá... Vždyť některé ty nástroje jsou primitivní. Nebo teď přece existuje milion školení. Vůbec si neumím představit, jak výuka s takovým učitelem probíhá za normálních okolností. Obávám se, že vnímá jen to svoje – a jede si to svoje.

Vy zároveň máte obavy, že současná situace přinese konec chuti učit se i pro ty žáky, kteří se vzdě-

lávali rádi. Tím narážíte na to, jak různě se k tomu učitelé staví?

Narážím na to, že podle mě se nůžky mezi učiteli zase otevřely. Někteří se k nové situaci staví skutečně s chutí, někteří nevědí, ale zkouší to, společně skypují, komunikují s rodiči, ohmatávají ten terén. Ale někteří... Víte, já doučuju žáky. Nejvtipnější je, že teď mám více žádostí o doučování, než když jsem normálně učil.

To je spíš logické, ne?

Logické... Mně to přijde šilené. Nechápu, jak po dětech můžeme chtít novou látku, když oni to nepochopí a nemají to jak vyřešit. Rodiče v dnešní době nemají mentální kapacitu na to, aby se ještě učili nějaké rovnice. A tomu dítěti nikdo nepomůže! Dítě je v pasti a rodič je taky v pasti. A do toho jim ty pasti vytváříme ještě my učitelé. Rodič se bojí o práci a ještě musí řešit nějaké úkoly... To je úplná blbost.

DÍTĚ NEUMÍ, PÍŠE TO RODIČ

Je to blbost, ale co s tím?

K tomu se dostanu. Rád bych věřil, že učitelé dětem nezařadávají novou látku. Ale vím, že už takoví jsou. A dokonce dávají i online písemky.

Online testy tedy považujete za úplný nesmysl.

Nechci být tak kategorický, ale podle mých zkušeností rodiče za své děti ty úkoly často píšou. Dítě úkol neumí, tak to za něj skoro celé udělá rodič. Učitel v dnešní době nemůže známkovat objektivně. Nemá vůbec šanci. Já jsem tedy obecně odpůrce známkování, respektive používám ho velmi promyšleně. Známkování většinou nadělá víc škody než užítku. Častokrát to ale teď je tak, že učitel oznámkuje rodiče. Zažívám to i na vlastní kůži, protože mi volají kámoši, jak mají tu a tu úlohu vyřešit. Nakonec učitel vůbec netuší, ko-ho vlastně známkuje.

A pak tomu rodiči dá čtyřku.

Ano. A to je pak úplná tragédie, když dítě vidí, že jeho mamka to neumí a dostala čtyřku.

Co ve vašem pojetí znamená promyšlené známkování? Jak to máte promyšlené? Jak známkuje?

Teď vůbec neznámkuju.

Ale za normálních okolností?

Zavedl jsem systém, že máme práce v hodině a známkuju jenom čtvrtinu z nich. To je zásada, kterou se snažím držet. Když se píše test nebo mají žáci samostatnou práci, funguje u nás sebehodnocení žáků. Další možnost, kterou využíváme, je, že se hodnotí navzájem. Další část oznámkuju, ale stejně se společně zabýváme především tím, v čem je problém. A zbytek prací nechám jen tak. Pořešíme chyby, ale dál se tím nezabýváme.

Samozřejmě se vás na to ptám proto, že jste učitel, který získal

prestižní učitelskou cenu. A ze stejné pozice se také ptám, jak vy teď vyučujete. Zvolil jste cestu několika výzev, ze kterých si žáci mohou vybírat. Mohl byste to popsat? Třeba by se tím učitelé mohli inspirovat, protože každý se s tím snaží vyrovnat po svém.

Pojal jsem to tak, že máme různé typy žáků a každý má potřebu dělat něco jiného. Přemýšlel jsem, jak na to. Jedna ze čtyř výzev je, ať se podívají na Summerhill, což je film o svobodné škole. Je to skvělé a mohli by se tím inspirovat. Druhá výzva byla klasika – ať si zkusí testy. Navrhl jsem jim Scio testy, protože teď jsou k dispozici online. Jedou si testy a mohou u toho přemýšlet. Třetí výzva je, že dostali od kolegyně list, podle kterého mají za úkol usmazit palačinky. V tom receptu počítají poměry surovin, kalorický příjem, je v tom krásně schovaná třeba i přímá úměra... Jsou z toho nadšení a už mi posílají i fotky palačinek. A jako čtvrtou výzvu jsem dal novou látku, a to dělitelnost pěti. Je to pro ně neznámé, takže jsem natočil video, kde postup vysvětluju. A oni zas natáčejí, jak tu úlohu řeší. Do toho je ale ještě musím nahecovat, protože se stydí.

Je to moje vize a zatím se o těch úlohách bavíme. Na tom skupinovém Skypu se setkáváme třeba v počtu dvou třetin třídy. Skypujeme dvakrát týdně. Žáci mi řekli, že v šest hodin jim to sedí nejvíce.

Předpokládám, že v šest večer.

Jasně. Oni spí tak do deseti. Šestá je pro ně ideální. Případá mi, že je super dělat to tak, jak jim to nejlépe vyhovuje, jak to pro ně bude nejlepší. A v jakých předmětech jim to nejlépe dává smysl.

Samy děti vám tedy dávají podněty, jak teď máte fungovat.

Ano, protože já to bez nich samozřejmě nejsem schopen vyhodnotit. Je to pro mě tak nová situace! Úplně mě děsí učitelé, kteří jen posílají čísla stránek a seznam cvičení, která mají děti vypracovat. To znamená, že se nad tím ani nezamysleli. Zažíváme bezprecedentní záležitost. Musíme o tom hluboce přemýšlet a hlavně musíme komunikovat s dětmi. Musíme vědět, jak to vnímají, jak to cítí. Oni mi říkají, že si ty úkoly klidně vyřeší přeposláním přes Messenger...

Na druhou stranu vám do toho mohou hodit vidle jiní učitelé, kteří na rozdíl od vás známku-

Tomáš Chrobák (36)

Učitel matematiky a tělocviku ze Základní školy Baška na Frýdecko-Místecku. Matematiku vyučuje Hejného metodou, kterou zároveň lektoruje. Natáčí živé online konference, kterými se snaží pomáhat ostatním učitelům. Mimo to organizuje vzdělávací projekt Sobotní škola hrou. Chrobák v červnu 2019 získal první cenu v soutěži pořádané vzdělávací společností EDUin Global Teacher Prize Czech Republic. Před několika dny postoupil mezi 50 finalistů mezinárodní ceny Global Teacher Prize 2020. Do ceny se přihlásilo 12 000 učitelů ze 140 zemí světa a vítěz bude vyhlášen v říjnu v Londýně.